

БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ ЯК ОДНА З КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ

З фахових джерел відомо, що питання безпеки людини були завжди актуальними, починаючи з того, коли вона почала активно взаємодіяти з природою, опанувавши вогонь та знаряддя праці. З часом кількість загроз безпечному існуванню соціуму та окремих індивідів невпинно зростала, що завдячувало як ускладненню суспільних відносин, так і появі та вдосконаленню численних небезпек технічного характеру. Сучасному ж суспільству властиве стрімке примноження усіляких небезпек, що загрожують безпечному існуванню окремих людей та суспільству в цілому.

Даний факт слід вважати одним з найбільш важливих чинників зміни орієнтирів у системі «соціум – держава - індивід», а також перегляду парадигми безпеки особистості. Проте до таких змін належним чином не підготовлені не лише держави, а й окремі індивіди. Тож не випадково автори аналітичної доповіді «Проблеми впровадження культури безпеки в Україні» підкреслюють важливість того, «щоб безпека стала пріоритетною ціллю та внутрішньою потребою окремої людини, колективу та суспільства».

Одним із головних соціальних і моральних бастионів будь-якої країни, здатним консолідувати націю, найважливішим інструментом успішного здійснення соціально-економічних реформ, а відтак і забезпечення певного рівня безпеки, продовжує залишатися система освіти. Саме у процесі безперервної освіти, під час навчально-виховного процесу відбувається цілеспрямований процес соціалізації індивіда, його становлення як особистості та громадянина, найефективніше реалізується процес виховання.

У свою чергу, мета та завдання національного та морального виховання досягаються через глибоке та всебічне оволодіння особистістю змістом освіти і соціально-етичними нормами міжособистісного та міжнаціонального спілкування, домінантами в якому на сьогоднішній день виступають саме питання забезпечення безпеки у всіх її проявах та на всіх рівнях.

Проте дослідження феномену безпеки, що існують у різних наукових напрямках, на жаль, не мають свого достатнього відображення у сучасній педагогічній площині. А педагогіка, у свою чергу, не орієнтована на результати досліджень у сфері діяльності людини. Накопичений на сьогодні педагогічний досвід у галузі безпеки життя і діяльності вимагає теоретичного узагальнення та систематизації. Відсутність же у сфері педагогічної науки єдиної концепції розвитку наукової галузі безпеки життя і діяльності призвела до того, що здійснені педагогічні наукові дослідження носять випадковий, безсистемний, кон'юнктурний характер.

На думку В. Гафнера, в умовах сьогодення є достатня кількість передумов, що вказують на необхідність невідкладних заходів з оформлення наявного досвіду в новий науковий напрям у педагогіці. Оскільки в сучасних умовах безпека стає головним орієнтиром діяльності соціальних інститутів, це має чітко відображатися в цілях і змісті сучасної освіти, надаючи безпеці особистості контуру однієї з концептуальних основ сучасного виховання. Науковий напрям у педагогіці про закономірності розвитку життєвого досвіду людини в галузі безпеки життя і діяльності автор визначає як «педагогіку безпеки».

Цей науковий напрям дозволить вирішити такі завдання, як виховання культури безпеки; навчання безпечній діяльності, у тому числі в ситуаціях, небезпечних для життя і здоров'я людини, навичкам надання само- та взаємодопомоги; розвиток здатності передбачати, попереджати і запобігати небезпеки, готовності до дій у ситуаціях, небезпечних для життя і здоров'я людини. Освіта при цьому повинна носити випереджаючий характер, що дозволить суспільству (індивіду, колективу, громаді, нації, світовій спільноті) перейти від пріоритету захисту у сформованих ситуаціях до пріоритету запобігання цих ситуацій, до усунення причин загроз, до забезпечення безпеки своєї життєдіяльності. Перетворення ж світогляду всіх верств суспільства можливе лише у системі безперервної освіти.